

kretnji. To vendar ni bistvo in namen tragedije. Tragedija ostane visoka elegija s kostumom in masko. — Thomasu Mannu so zgornji očitki ratio motivum nepomembnosti tragedije, kar kaže, da mu je tragedija v bistvu tuja.

M o l č e č i E r o s. Dvoje narav, erotičnega izživljanja poznam; glasno in tiho. Karakteristika druge narave je beg od žene in večno iskanje, neutešenost v ljubezni in nemir. Hrepenenje samo je že notranja izpolnitev erotičnega izživljanja, resnica pa je muka, le izbegavanje draži čuvstvo. — To je tip Knuta Hamsuna.

T e o r i j a s e d m e r i h k a t e g o r i j. Prava ljubezen je vulkanična, biti mora sama sebi zadnji namen, da se more razmakniti do največjega izžarevanja in rasti v nadčloveško moč. Ljubezen je strast moči. — Njen pričetek je zato mnogo više od slavnih sedmerih Stendhalovih kategorij.

R e l i g i j o z n o s t je človeku urojena. Kdor tega ne čuti, je slep v svoji notranjosti.

Z a r a t h u s t r a je pisan v tempu grandioznega občutja, v velikem opoju in šumeče kipečem zanosu človeka, ki je v ekstazi ustvarjalca. (Pomisli na simfoničnost celote, štiri dele in osnovni motiv «die ewige Wiederkunft», ki se spleta skozi celoto.) V Zarathustri je Nietzsche presegel svoj slavni inspirirani opis inspiracije.

L J U B E Z E N

L U D V I K M R Z E L

Eh, kaj, saj ni nič posebnega, čisto majhna, uboga ljubezen, takih je pač na tisoče.

Vsak dan pišem, pa nikoli nič odgovora. Nič, pravim, enkrat bo že prišlo, samo mene tedaj ne bo več. Daleč, zelo daleč pišem.

Same majhne, neznatne stvari so — nekateri ljudje smo že tako, nič velikega nam ne pride.

Davi sem šel pod tvojim oknom, pišem, in sem videl rože. Da ti le gre pošiljat tako revnih rož, saj so vendar že prvo jutro vse vele visele čez rob.

In potem sedem, strmim si v roke in me je sram. O, da, pravi oster glas, ki je v meni, želel bi pač, da bi ovele, samo to je dobro, da je zaman.

Kamorkoli pojdeš, pišem, pojdem za teboj.

Ah, kdor nima nikamor iti, temu je lahko iti kamorkoli. Ena sama gola ljubezen pač niti ene ljubezni ni vredna.

Hodim po ulicah in nisem nikjer.

Včasih grem čez most in na vodi se blešči solnce. Ustavim se in se naslonim ob ograjo.

Glej, pravim samemu sebi, kako lepo se blešči solnce na vodi.

S O B A

L U D V I K M R Z E L.

Ne vem, zakaj neki so ljudje sezidali toliko hiš — najbrž so upali, da bodo srečni, potem so pa prišli, odprli okna in so videli, kako je. Menda so sobe od tedaj tako žalostne, vse sive in tesne so — človek vse lahko prenese, toda če je zaman želel, da bi bilo komu dobro pri njem, tedaj, tedaj je izgubljen.

Sprejela me je, kakor svet z odprtimi rokami sprejema vse novorojene ljudi, pa sem vendar ostal ves temen in žalosten, o, kako sem ji le mogel prizadejati to razočaranje. Kadar grem ven, se skoraj ne upam vrniti, in ko nazadnje pridem, šepčem: saj se bo še vse dalo kako popraviti, gotovo se bo še dalo.

Seveda se bo dalo, si nenadoma rečem naravnost v obraz, samo to bo moral priti nov človek, ta je že čisto ubit.

Vržem se na posteljo in kričim v blazine.

Polagoma pa se utešim in samo kake majhne, lahke želje mi še pridejo. Tako velika je soba, pravim, toliko prostora je, nikoli ga ne bom izpolnil s svojimi mislimi. O, da bi bilo vsega manj, pravim, saj res, najmanj še gre v grob.

Tedaj se nenadoma domislil drugih ljudi.

Jezus, tako težko jim je, jaz pa jim še same žalosti prinašam, da sem se mogel tako izpozabiti.

Pa vstanem, vzravnam se in si želim, da bi prišli.

Ne, saj imam tudi jaz majhno vero, saj nam bo še vsem dobro.

Morda nam bo kdaj še tako dobro, da bo vsakdo imel blazino, v katero bo lahko izjokal žalost svojega srca.

C E S T E

L U D V I K M R Z E L

Zdaj je pa že čas, sem si mislil, da pridem do kake nove stvari. Vse je staro, nobenega kamena ni, da nisem stopil nanj, nobene misli ni, da je nisem premislil. Zdaj je pa čas, da grem.